

Baudrillard'ın Simülasyon Kuramında Kitle İletişim Araçlarının Yeri

SThe Place of Mass Media in Baudrillard's Simulation Theory

Hüseyin Aydın*

Öz

Baudrillard, simülasyon kuramıyla postmodern çağı tarif etmekte ve bu çağa özgü yeni bir ontoloji ortaya koymaktadır. Bu ontolojinin gerçekleştiği zemin olarak da kitle iletişim araçlarının dünyasını işaret etmektedir. Bu çalışmada Baudrillard'ın simülasyon kuramı incelenerek, kitle iletişim araçlarının simülasyon kuramındaki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Simülasyon kuramı çerçevesinde kitle iletişim araçlarının bir iletişim aracı olmanın ötesindeki işlevleri ortaya konmuştur. Konuyla ilgili değerlendirmelerin doğru bir zeminde gerçekleştirilmesi amacıyla kuramla ilgili Baudrillard'ın eserleri ve temel kavramlara dair yorumlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Simülasyon kuramı, Baudrillard, kitle iletişim, kitle, hipergerçeklik, simülasyon

* YLS Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, hmirza41@gmail.com

Bu makale iThenticate sistemi tarafından taranmıştır.

Makale Gönderim Tarihi: 18 Aralık 2018

Abstract

Baudrillard describes the postmodern era with the theory of simulation and he presents a new ontology which unique in this era. He points out the world of mass media tools as the place where this ontology occurs. In this study, Baudrillard's simulation theory was investigated and the place of mass media tools in simulation theory was analyzed. The functions of mass communication tools beyond being a means of communication have been explained within the framework of simulation theory. In order to carry out the relevant assessments correctly, Baudrillard's works and the interpretation of the basic concepts that related to the theory have also been given.

Keywords: Simulation theory, Baudrillard, mass communication, mass hyperreality, simulation

Giriş

Kitle iletişimi ve kitle iletişim araçları çağımızın bir çok düşünürü ve araştırmacısının gündemini meşgul etmektedir. Bu düşünürlerin en önemlilerinden biri de Baudrillard'ır. Baudrillard sadece bir kitle iletişim kuramcısı değildir. Aynı zamanda özgün bakış açısıyla postmodern teorinin önemli teorisyenlerinden biridir. Baudrillard, postmodernliğe dair derin düşüncesinin merkezine kitle iletişim araçlarını yerleştirmektedir. Ünlü "simülasyon" kuramı ile modern düşünceden farklı olarak yeni bir dünya görüşü ortaya koymuştur. Postmodern düşüncenin farklı bir yorumuna denk düşen simülasyon kuramının ontolojik alt yapısını da kitle iletişim araçları üzerinden yapılandırmaktadır.

Baudrillard, kitle iletişim araçlarına dair bu bakışıyla kitle iletişimini bir iletişim araştırmasından çok daha geniş bir alana yaymaktadır. Bu çalışmanın amacı Baudrillard'ın bu bakış açısını incelemek ve düşünürün simülasyon kuramı ekseninde kitle iletişim araçlarını nasıl ele aldığını değerlendirmektir. Kuşkusuz öncelikle kuramın çerçevesini çizmek ve Baudrillard'ın ele aldığı diğer alanlara ilişkin örnekleri aktarmak gerekmektedir.

1. Simülasyon Kuramı

1.1. Simülasyon Kuramının Temel Kavramları

1.1.1. Gerçek ve Gerçeklik

Baudrillard, yaşanan gerçekliği iletişim araçlarının dünyası üzerinden kurmaktadır ve bu kurguya "Gerçeklik Nedir?" gibi temel bir soruyla başlamaktadır. Böyle bir soru gerçekliği sorunsallaştırırken diğer yandan iletişim araçları üzerine gerçekleştirilen düşünme işlemi ontolojik bir zemine taşımaktadır. Yani, Baudrillard için kitle iletişimi sadece iletişim bilimlerinin değil, belki de daha çok felsefenin alanına girmektedir.

"Gerçeklik Nedir?" diye sorulduğu takdirde bu soru soranı "Gerçeklik var mıdır?" sorusuna sevk etmektedir. Fakat hemen belirtmeliyiz ki Baudrillard'ın problem olarak ortaya koyduğu gerçeklik fiziki gerçeklik değildir. Daha çok gerçekliğin metafiziğidir. Nitekim Baudrillard da bu noktayı özellikle vurgulamaktadır:

“Birbirimizi yanlış anlamayalım. Gerçeklik ortadan kayboldu dediğimde bununla gerçekliğin fiziki (nesnel) değil, metafizik (zihinsel) anlamda ortadan kaybolmasını kast ediyorum. Gerçeklik varlığını sürdürüyor ama ilkesi ölmüş durumda (Baudrillard, 2005:14).”

Öyleyse gerçeklik nedir? Aydınlanma tecrübesi ve akabinde yaşanan gelişmeler Tanrı fikrinin buharlaşması ve merkezi konumunu yitirmesiyle sonuçlanmıştır. Artık, Tanrı insanlık için bir referans olmaktan çıkmış; onun yerine bilim aracılığıyla doğaya yönelmiş, bilginin ve gerçekliğin kaynağı olarak bunlar görülmeye başlanmıştır. Fakat Tanrının devreden çıkması tahmin ettiğimiz gibi illüzyonu ortadan kaldırarak bizi gerçekle baş başa bırakacak mıydı? Baudrillard’a göre bu pek mümkün gözükmemektedir. Çünkü filozofa göre, insanlık mevcut gerçekliği ortaya koyacak kanıtlara sahip değildir. Elimizde sadece Aydınlanmadan devraldığımız bir “inanç” bulunmaktadır ve bu inanç kanıt yerine geçmemektedir.

“Oysa mevcut gerçekliği somut olarak ortaya koyacak kanıtlar yoktur ve asla olmayacaktır. Tanrının varlığını kanıtlayabilmenin mümkün olması gibi. Gerçeklik bir inanç nesnesidir, tıpkı Tanrı gibi. Kendisine inanılmaya başlandığı anda, gerçeklik de ortadan kaybolmaya başlamaktadır (Baudrillard, 2005:15).” Baudrillard gerçekliğe felsefi bilinmezlik ile yaklaşmaktadır. Konuyla ilgili Lichtenberg’ten şu satırları aktarmaktadır. *“Bizim dışımızda bir şeylerin gerçekten var olup olmadıkları ve bizim de onları bir algılama biçimimiz olup olmadığı sorusu tamamen anlamsızdır... Mavinin gerçekten nesnel anlamda mavi olup olmadığını sorgulamak saçma bir şeydir (Baudrillard, 2005:38).”*

Baudrillard, Aydınlanmadan devralınan nesnel gerçeklik algısına cephe almakta ve bu algıyı batıl inanç olarak nitelemektedir. Söz konusu gerçeklik algısının bir düş gücü olduğunu ve kendisinin de dünya adlı büyük bir yanılısamanın bir parçası olduğunu söylemektedir. *“Dünyanın bir parçası olan insan bilinci, dünyayı yansıtmaya hakkının kendine ait olduğunu düşünmektedir. Ayna yansıttığı nesnenin bir parçası olduğundan asla nesnel bir gerçeklik sunamayacaktır (Baudrillard, 2005:39).* Bu aktarımdan Baudrillard’ın duyumları reddedip rasyonalizme yöneldiği fikrini çıkarmak da yanlış olacaktır. Çünkü, Baudrillard duyumlar kadar bizzat insan zihninin

de bu yanılsamanın bir parçası olduğunu düşünmektedir (Baudrillard, 2005:36).

Gerçekliğe dair bilginin bir yanılsama olma durumu karşımıza yeni ve daha ciddi sorunlar çıkarmaktadır. Bu yeni durumu Baudrillard şöyle ifade ediyor; *“Tanrının ortadan kaybolup gitmesi bizi gerçeklikle karşı karşıya bırakmıştır. Peki ya gerçeklik de ortadan kaybolursa o zaman ne yapacağız (Baudrillard, 2005:16).”* Baudrillard'a göre artık bizim için gerçeklik; tıpkı Tanrı gibi bir inanç sorunudur ve bu inancın kanıtları olarak sunulan tüm göstergeler inandırıcılıklarını yitirmişlerdir. Gerçek bütün itibarını kaybetmiş ve gerçeklik ilkesi de ayakta duramayacak bir hale gelmişti (Baudrillard, 2005:20).

1.1.2. Hipergerçeklik yada Simülasyon

“Bir köken ya da bir gerçeklikten yoksun gerçeğin modeller aracılığıyla türetilmesine hipergerçek yani simülasyon denilmektedir (Baudrillard, 2008:14).”

Baudrillard, varlığını inkar ettiği gerçeklik yerine yeni bir kavram önermektedir: hipergerçek yada simülasyon. Baudrillard'a göre simülasyon gerçeğin yeniden üretilmesidir. Fakat bir farkla, yeniden üretilen gerçek, gerçekten daha gerçektir yani hipergerçektir. Bu yeni gerçeklik bir nedenselliğe dayanmamakla birlikte kendisini nispet edebileceği bir gerçeklik de bulunmamaktadır.

“Burada sorun yanıltıcı bir yeniden canlandırılmış gerçeklikten (ideoloji) çok, gerçeğin gerçeğe benzemediğini gizleyebilmek ve gerçeklik ilkesinin devamını sağlayabilmektir (Baudrillard, 2008:29).”

Baudrillard'ın sözünü ettiği bu yeni gerçeklik bir yanılsamadan ibarettir. Varılan nokta, *“yanılsamanın gerçekliğidir”*. Yanılsamanın gerçekliği, yanılsamanın yanılsama olduğunu kanıtlayacak verilerden mahrum olduğumuz anlamına gelmektedir. Dolayısıyla üretilen yeni gerçeklik olduğu gibi kabul edilmek zorundadır. Yaşadığımız dünyada ayağımızı basabileceğimiz vasat bu yeni gerçekliktir. Modernlerin savunduğu doğanın bilimsel kavrayışı buharlaşmıştır.

“Bundan böyle bir varlıkla çeşitli görünümleri; gerçekte gerçek kavramı-

na özgü bir ayna/yansıma (metafizik) olmayacaktır. Bundan böyle gerçeğe gerçek kavramı arasında düşsel bir beraberlik de olmayacaktır. Çünkü genetik minyatürleştirme denilen şey, simülasyon evrenine özgü bir boyuttur. Günümüzde gerçek artık minyatürleştirilmiş hücreler, matrisler, bellekler ve komut modelleri tarafından üretilmektedir. Bu sayede gerçeğin sonsuz sayıda yeniden üretimi mümkün olmaktadır. Bundan böyle rasyonel bir gerçeğe ihtiyacımız olmayacaktır zira “gerçek” ideal ya da negatif süreçlerle başa çıkabilecek (boy ölçülebilecek) bir durumda değildir. Artık işlemsel bir gerçek vardır (Baudrillard, 2008:14-15).”

Bu yeni evren sanal evrendir, bizim bir zamanlar gerçek diye andığımız dünyadan eser kalmamıştır. Bu yeni gerçeklik kendisini filmler, medyalar ve internet ağı üzerinden kurmaktadır. Baudrillard’ın, somut örneklerle açıkladığı simülasyon dünyasında her şey bir yanılısamanın yada kurmacanın bir parçasıdır. Fakat bu asla bir yanılısama olduğu kanıtlanamayacak bir yanılısamadır.

“Oysa görüntü, gerçeğin kendisi haline geldiğinden, artık gerçeği imgeleyemez. Görüntü, gerçeğin sanal gerçekliği olduğu için artık onu düşleyemez. Sanki şeyler aynalarını yutmuş ve kendilerine karşı saydamlaşmış, tam bir aydınlık içinde, gerçek zamanda, acımasız bir kopya içinde tümüyle kendi kendilerine mevcut gibidir. Yanılısama içinde kendiliklerinden yok olacakları yerde, ufuklarından yalnızca gerçeğin değil görüntünün de yok olduğu binlerce ekranda yer almaya zorlanırlar. Gerçeklik, gerçeklikten kovulmuştur. Gerçeğin dağınık parçalarını, belki yalnızca teknoloji birbirine bağlamayı sürdürür. Peki anlamın pırlıtısına ne olmuştur? (Baudrillard, 1998:14)”

1.1.3. Sanal-Sanal Evren

Baudrillard’ın çizdiği bu gerçeklik tablosunda gerçeklik artık bir boşluktan ibarettir. Kavranabilir olmadığı gibi işlevsel de değildir. Artık gerçeklik ile aramızda doldurulması mümkün olmayan bir boşluk vardır. İnsanlık gerçekliği kavrayışında yeni bir aşamaya geçmiştir. Bu yeni aşama “sanal gerçeklik” aşamasıdır. Bu aşamada dünyanın tözü maddi olmayan bir işlemler stratejisi üzerine oturan bir alana kaymıştır. Baudrillard bu yeni aşamayı, yani sanal gerçeklik aşamasını şöyle tarif etmektedir:

“Sanalın temel özellikleri: İçine gömülme, içkinlik ve anındalıktır.

Bu evrende bakış, sahne, düşsel illüzyon, dışsallık yada gösteriye yer yoktur. Fetişleşmiş işlemsellik her türlü dışsallığı emip, her türlü içselliği eritebilen, gerçek zaman adlı işlem aracılığıyla zamani bile yutabilen şeydir.

Bu şekilde kendisine bütünsel bir gerçeklik, işlerlik kazandırılan ve kendi kendisiyle özdeşleşebilen bir dünyadan söz edilebilir, ancak mevcut dünyanın bununla bir ilişkisi yoktur.” (Baudrillard, 2005:29)

Böylece ortaçağların tanrı merkezli dünyasının yerine geçen doğa merkezli modern düşünce buharlaşmaktadır. Doğa yada bilim bir illüzyona dönüşmektedir. Bugün dünya, beklentilerimizin de ötesinde bir gerçekliğe kavuşmuştur. Gerçeklik diye bildiğimiz nesnelere dünyası bu sanal evren içinde eriyerek anlamını yitirmektedir. Gerçeklik alanı artık sayısal verilerin alanıdır. *“Eskiden her yerde olduğu söylenip hiçbir yerde karşımıza çıkmayan Tanrı, günümüzde bilgisayarlara özgü atardamar ağlarının içinde dolanıp durmaktadır (Baudrillard, 2005:43).”*

Baudrillard, gerçekliğin artık sanal evrenin sayısal evreninde ifade edileceğini vurgulamakta ve buna göre, söz konusu hayaletimsi evrende artık anlamlar ve değerler de yeniden üretilmek zorunda kalacaktır. Bir illüzyon olarak gördüğümüz sanal evren gerçeğin yerini almış dolayısıyla gerçek artık bir illüzyona dönüşmüştür.

“Belki günün birinde tüm bu maddi töz enerjiye ve tüm bu güç de katıksız bilgiye dönüşecek. Bir anlamda bu, en kalıcı acting-out, total achievement, nihai çözümlenmiş, gerçekleşmiş ve boşluğa fırlatılmış olacak. Kendimizden kurtulmuş olarak sorunsuzca hayaletimsi bir evrene gireceğiz. İşte bu, Büyük Sanallık'tır (Baudrillard, 1998:53).”

Baudrillard'ın sanal evreni her ne kadar Platon'un idealar dünyasına benziyor gibi görünse de temel bir farkla idealizmden ayrılmaktadır. Baudrillard'ın simülasyon evreninin göndermede bulunduğu bir hakikat yoktur. O kendisini hakikatin temsili olarak ortaya koymamaktadır. Göndermede bulunduğu tek şey kendisidir, yani simülasyondur.

2. Simülasyon Evreninde Kitle İletişim

Söz konusu Baudrillard olunca kavramlardan genel geçer anlamlarıyla bahsetmek yanlış olacaktır. Baudrillard kavramları kurguladığı simülasyon evreninde yeniden anlamlandırıp tanımlamaktadır. Bu yeniden anlamlandırmadan kitle ve kitle iletişim kavramları da nasibini almıştır.

Baudrillard öncelikle kitle kavramını toplum-topluluk kavramının yerine kullanmamaktadır. Aksine kitle kavramını bu kavramlarla zıtlık içinde kullanmaktadır. Baudrillard'a göre kitle toplumsalın kendinden geçmiş içi boş ve saf biçimidir. Bu yönüyle kitle anlamsız olduğu gibi aynı zamanda amaçsız bir yapıdır. Kapitalizmin erken dönemlerinde Burjuvazi'yi bağlayıcı ahlak, yargı değerleri ve inançlardan söz edilebilirken çağdaş Kapitalizmin devamı olduğu ileri sürülen toplumların bu değer, ahlak ve inanca sahip olup olmadıkları sorusunu gündeme tartışmalıdır (Adanur, 2004: 14-15) Bu yüzden Baudrillard, toplumu modern dönemlere ait bir yanılısma olarak görmektedir. Postmodern dönemde yani simülasyon evreninde toplumsalın bir yeri yoktur. Onun yerine kitle vardır. Kitle yapısıyla toplumsal olandan ayrışmaktadır. Kitle sanal evrene özgü, tarihselliğinden ve toplumsallıktan kopmuş kalabalığı niteleyen bir kavramdır. Kitleler tanımlanamadıkları gibi aynı zamanda anlamlandırılmazlardır da. *"Kitleler sınıf yada halk gibi eskiden kendilerine başvurulan bütünlere benzemez. İçine çekildikleri sessizlik aracılığıyla artık tarihin de ilgi alanı dışına çıkmışlardır. Öyleyse kitleler konusunda konuşulamaz. Onlar birbirlerine eklenemezler. Temsil edilemez yada politik "ayna evresi" (ünlü Lacan kuramı) ve düşsel özdeşleşme aşamalarında geçemezler (Baudrillard, 1991:20)."* Baudrillard, kitlelerin ancak kitle iletişim araçlarıyla kavranabileceğini ve kendilerini bu sanal evrende konumlandırabileceklerini savunmaktadır. Onu tarihte yada gerçeklik dediğimiz bağlamda görmek asla mümkün değildir. O simülasyon evrenine ait bir kavramdır ve ancak orada gerçekleşebilir. *"Kitleyi, kitle iletişim araçlarının dışında bir yerde aramak boşunadır (Baudrillard 1991:25)."*

Baudrillard kitle gibi kitle iletişim kavramını da kullanılagelen anlamının dışında kullanmaktadır. Kitle iletişim bir iletişim aracı olmaktan çok yukarıda bahsi geçen yeni gerçekliğin ortaya çıktığı

ğı sahadır. Simülasyon evreni, doğrudan kitle iletişim araçlarının kurguladığı belki de gerçekleştirdiği yeni dünyadır. Simülasyon evreni kitle iletişim araçlarının mümkün kıldığı yeni gerçekliktir. *“...sınır tanımayan, kronikleşmiş bir hastalık, bir virüs gibi gerçeğin içine yerleşen ve onu değiştirmeye çalışan bir medium’dan– medium’un süzgeçten geçirerek sunduğu haber ya da bir lazer ışığının boşlukta oluşturduğu üç boyutlu reklam görüntüsü gibi bir hayalete dönüşmüş bir gerçekten söz etmekteyiz – tıpkı yaşamın içinde çözümlenerek eriyen televizyon ya da televizyonun içinde çözümlenerek eriyen yaşam gibi. Yaşamla televizyon birbirinden ayrılması imkansız bir solüsyona benzemektedirler (Baudrillard 2008: 46-47).”* Baudrillard’a göre teknolojinin mükemmelleşmesi ile birlikte gerçek dünyadan kopuş derinleşmektedir. Bizi gerçeklikten koparan kitle iletişim araçları kendi hakikatini yaratmakta ve bu hakikati dayatmaktadır. Kitle iletişim araçlarının yarattığı bu yeni hakikat rejimi dünyayı imgelerle okutmakta, gerçekliğin anısı olan, imgeleri ile orada bulunmayan bir dünyanın üst dili yine kitle iletişim araçlarıdır (Dağ, 2011: 101).

Baudrillard’a göre artık medya araçlarının yarattığı bir gerçeklik evreninde yaşamaktayız. Bu evrende vücut bulan nesnelerin eski dünyada gerçek diye bildiğimiz nesnelere bir ilişkisi bir bağı kalmamıştır. Kitle iletişim araçlarının kurduğu simülasyon evreninde nesnelere sadece kendilerini imlemektedir. Gönderme yaptıkları şey eski dünyada gerçekliği bulunan nesnelere değil doğrudan kendileridir. Anlamalarını ve bağlamalarını sadece simülasyon evreninde bulabilmektedirler. *“Nesnenin nasıl daha önceki nesneyle bir ilişkisi kalmadıysa iletişim araçlarının ürettiği haberin de olguların gerçekliğiyle bir ilişkisi kalmamıştır. Hem nesne hem de haber bir seçim, bir kurgu, bir çekimin ürünüdürler (Baudrillard 2002:99).”* Teknolojinin yarattığı gerçekliğin yanılmayı içine alarak yutması ile birlikte inanmanın yerini inanılabilirlik almıştır. Böylece olaylar, metafiziksel ya da insani ilkeler yerine yapay kodlarına ya da modellerine benzer oluşlarına göre değerlendirilmektedir. (Horrocks, 2000: 41-41)

Baudrillard kitle iletişim teorisini, klasik yada eleştirel kuramların değerlendirdiği noktadan çok farklı bir noktaya taşımaktadır. Kitle iletişimini bir toplumsal ilişki boyutundan çıkarıp yeni bir onto-

loji olarak değerlendirmektedir. Modernlerin, orta çağların Tanrı merkezli evreni yerine doğa merkezli bir evren ortaya koydukları gibi Baudrillard da doğa-gerçek merkezli evren tasavvuru yerine yeni bir tasavvur ortaya koymaktadır: Simülasyon Evreni.

Baudrillard, kitle iletişimi her ne kadar yeni bir ontoloji olarak tartışsa da iletişim araştırma bağlamında değerlendirmelerde de bulunmaktadır. Bu değerlendirmelerin başında da kitle ile kitle iletişim araçları arasındaki ilişki gelmektedir. Baudrillard'a göre kitle her ne kadar kitle iletişim araçlarının yarattığı evrende hayat bulmuş olsa da medyaların ilettiği mesajlara karşı klasik ekolün savunduğu gibi edilgen değildir.

"İster politik, ister kültürel isterse reklama özgü olsun kitle, iletişim araçlarının mesajlarını karşılarken edilgin bir yapıya sahip değildir. Tek anlamlı, tek tip ve zorunlu bir çözüme işlemine başvurmadığı gibi mesajları da kendi bildiği gibi çözmektedir. (Başka mesajlar aracılığıyla) bu mesajları durdurmakta, yerlerini değiştirmekte (bu ikinci bir düzeydir), egemen olan koda karşı alt-kodlar üretmekte... (Baudrillard 1991:31)."

Bunun yanında eleştirel teorilerden de farklı bir bakış ortaya koymaktadır. Baudrillard'a göre eleştirel teoriler; kitleyi, kitle iletişim araçları tarafından sarmalanmış olarak görmektedirler. Baudrillard bu konuda onlarla hemfikirdir, ancak Baudrillard'a göre ıskaladıkları bir nokta vardır: Kitlelerin, kitle iletişim araçlarından daha güçlü bir iletişim aracı oldukları unutulmuştur (Baudrillard, 1991:32).

Ayrıca Baudrillard'a göre, eleştirel teoriler için kitlenin mesajı yönelik direnci mesajların, gruba özgü kod ve kendi amaçları doğrultusunda yeniden yorumlanmasından ibarettir. Kitleler anlam üretimine karşı koymaktadırlar. Kitle anlam yerine gösteri istemektedir. Oysa gösteri isteyen kitlelere mesaj verilmeye çalışılmaktadır (Öker, 2005: 238)). Oysa Baudrillard'a göre kitleler kendilerine gönderilen her şeye blok halinde ve bir gösteriye dönüştürerek yön değiştirtmektedir. Bunun için başka bir koda ihtiyaç duymamaktadır. Kitlelerin, anlam gibi sorunları olmadığı gibi mesajlara karşı da direnmemektedirler. Her şeyi anlamsızlık adlı biçimsiz bir topağın içine sokmak yerine bütün yönlere doğru

yayılan bir büyülenme çemberinin içine kaydırmaktadırlar (Baudrillard, 1991:32).

Sonuç

Baudrillard, simülasyon kuramı insanlığın yeni bir aşamaya geçtiği fikri üzerine gelişmektedir. Bu evrede simülasyon gerçeğin yerini almıştır ve gerçeklikten bahsetmek mümkün değildir. Baudrillard böylece çağımıza özgü yeni bir ontoloji ortaya koymaktadır. Bu ontolojinin gerçekleştiği uzam olarak da kitle iletişim araçlarının dünyasını işaret etmektedir. Simülasyon evreninde kitle iletişim araçları hem bizzat kendisi bir araç olarak hem de simülasyonun pek çok farklı biçimiyle görüldüğü bir alan olarak, iki yönlü bir hizmet sunmaktadır.

Günümüzde gündelik hayatı kuşatan kitle iletişim araçlarına Baudrillard'ın işaret ettiği simülasyon kuramıyla bakmak yaşadığımız gerçekliğin hakikatine dair bize fikir vermektedir. Bu Bakış açısı kitle iletişim araştırmaları dışında bir çok alanda da bize yeni ufuklar açacaktır.

Kaynakça

- Adanır, Oğuz (2004) *Baudrillard'ın Simülasyon Kuramı Üzerine Notlar ve Söyleşiler*, İzmir: Dokuz Eylül Yayınları
- Baudrillard, J. (1991) *Sessiz Yığılıların Gölgesinde* (Çev. Oğuz Adanır) İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Baudrillard, J. (1998) *Kusursuz Cinayet* (Çev. Necmettin Sevil) İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Baudrillard, J. (2002) *Simgesel Değiş Tokuş ve Öliim* (Çev. Oğuz Adanır) Ankara. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi
- Baudrillard, J. (2005) *Şeytana Satılan Ruh Ya da Kötülüğün Egemeliği* (Çev. Oğuz Adanır) Ankara. Doğu Batı Yayınları
- Baudrillard, J. (2008) *Simülakrlar ve Simülasyon* (Çev. Oğuz Adanır) Ankara. Doğu Batı Yayınları
- Dağ, Ahmet (2011) *Ölümcül Şiddet*, İstanbul. Külliyyat Yayınları.
- Horrocks, Cristophers (2000) *Baudrillard ve Milenyum* (Çev: Kaan H. Ökten) İstanbul. Everest Yayınları
- Öker, Zuhul (2005) Baudrillard, N. Rigel içinde, *Kadife Karanlık* (193-260) İstanbul: Su Yayınevi